

SAVUNMA HAKKI

SAVUNMASIZ BIRAKILIRKEN

AVUKATLARIN YAŞADIĞI HAK İHLALLERİ

İNSAN HAKLARI
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

SAVUNMA HAKKI SAVUNMASIZ BIRAKILIRKEN: AVUKATLARIN YAŞADIĞI HAK İHLALLERİ

1. Giriş

AKP, 16 yıllık iktidarı süresince mesleklere yönelik saldırılarını arttırmış, mesleklerin var olan kendi sorunlarına ek olarak yeni sorunlar ve saldırılar ile çalışanları karşı karşıya bırakmıştır. Avukatlık da bu mesleklerden biridir. Avukatlar, her gün yeni bir hak ihlali ve mesleğe dönük saldırıyla yüzleşmektedir. OHAL ile avukatların maruz kaldığı hak ihlalleri her geçen artan bir boyut kazanmıştır.

Avukatların yaşadığı sorunlar ve buna eklenen hak ihlalleri kutsal olan savunma hakkının yerine getirilmesine engel olacak türdendir. Hukukun üstünlüğü için sav, savunma ve karar makamlarının hepsinin güçlü olması gerekmektedir.

Hukuk fakültesine kayıt olunan andan itibaren başlayan sorunlar, staj döneminde devam etmekte, emeklilik döneminde dahi sürmektedir. Özellikle OHAL ile avukatların yaşadığı sorunlar artmış, çalışma hakları bile KHK'larla gasp edilmiştir.

Neoliberalizmin olağan süreçleri avukatlık mesleğinde de kendini göstermiş, avukatlar işçileşirken, müvekkiller müşterileşmiştir. Adil yargılanma adaletin ve demokrasinin temel koşullarındandır. Avukatların bağımsız ve özgür olması adil bir yönetim için esastır. 5 Nisan Avukatlar Günü, tüm bu antidemokratik ve hukuka uygun olmayan uygulamalar son bulduğunda adalete yakışır şekilde kutlanacaktır.

70 Hukuk
Fakültesinin
9'u pasif

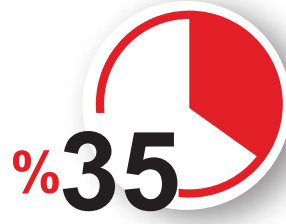
80,000
öğrenciye
2,500
akademisyen

2. Sayılarla Avukatlık

2.1. Hukuk Fakültesi, Öğrenci ve Mezun Sayıları

Türkiye'de, 2006 yılından itibaren üniversite sayısında hızlı bir artış yaşanmıştır. En çok kontenjan açılan lisans bölümlerine bakıldığında ise hukuk bölümü hep ilk sıralarda yer almaktadır. Türkiye'de toplam **70 hukuk fakültesi** vardır fakat bunların **9'u pasif** haldedir. 2016 – 2017 verilerine bakıldığında, bu fakültelerde okuyan **38,556 erkek, 38,143 kadın, toplam 76,699 hukuk fakültesi** öğrencisi olduğu görülmektedir. **Yeni kayıt olan 16,064 öğrenci** de bu sayıya eklendiğinde hukuk fakültesinde eğitim alan öğrenci sayısının fazlalığı dikkat çekecektir.

Fakülte sayısı artırılırken mevcut nitelikli öğretim üyesi sayısı hesaba katılmamaktadır. Öğrenci sayıları artarken eğitim veren, yetişmiş, nitelikli öğretim üyesi sayısı azalmaktadır. Hukuk fakültelerindeki 80 bini aşkın öğrenciye karşılık 2509 öğretim elemanı mevcuttur.

Son 5 yılda avukat sayısındaki artış

2.2. Avukat ve Stajyer Sayıları

Türkiye’de baroya kayıtlı **42,476’sı kadın, 57,985’i erkek** olmak üzere toplam **100,461 avukat** bulunmaktadır. **Son 5 yılda avukat sayısı yüzde 35 artmıştır.**

Ülkemizdeki stajyer avukat sayısı da 23 bin civarındadır. 80 binin üzerindeki hukuk fakültesi öğrencisinin mezun olmasıyla avukat sayısı katlanarak artacak ve bu kontrolsüz artış işsizliği getirecek, bir yandan da mesleki niteliği düşürecektir.

3. Mesleki Sorunlar

Avukatlar mesleki olarak birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu mesleki sorunlara bir de iktidar eliyle yaratılan hak ihlalleri eklendiğinde, hukukun en temel haklarından biri olan savunma hakkının işleyişi sekteye uğramakta, avukatlık mesleği günden güne zorlaşmaktadır.

Üniversite eğitiminin tamamlanmasıyla **staja** başlayan avukat adaylarının mesleki problemleri staj döneminde başlamaktadır. Staj boyunca mesleki bilgi ve tecrübe edinmeye çalışan avukat adayları bunun yerine evrak işleri gibi işlerle ilgilenmek durumunda bırakılmakta ve ekonomik güvenceden yoksun olarak çalıştırılmaktadırlar. Hakim ve savcı adayları staj süresinde maaş alırken, stajyer avukatlar ücret almamaktadırlar. Ücret almadan, ucuz işgücü olarak, mesleki eğitimden yoksun şekilde çalıştırılan avukat adayları staj sürecini işlevsiz şekilde tamamlamakta, bu da mesleğin niteliğini düşürmektedir.

Avukatlık mesleğinin en önemli sorunlarından biri ise mesleğin hızla tekelleşmesidir. Meslekte yaşanan hızlı **tekelleşme** “sermaye sahibi” olan avukatların yanında maaşla çalıştırdıkları diğer avukatları sömürmesi ve ucuz işgücü haline getirmesi gibi sorunlar doğurmaktadır. Hukuk fakültelerinden mezun olan öğrenci sayısındaki hızlı artışın avukat ihtiyacından daha fazla olması yeni mezun olan avukatların “değer”ini düşürmekte, sermaye sahibi olan işveren avukatların ise elini güçlendirmektedir. Ucuz işgücü şeklinde işçileştirilen avukatların sayısının fazlalığı avukatla temsil oranını düşürürken, adalete olan güveni de zedelemektedir.

Avukatlar **emeklilik döneminde** ekonomik sorunlar yaşamaktadırlar. Takip ettikleri davaların değeri milyonlarca lira olan ve bu sebeple baskı altında çalışan avukatlar, emeklilik dönemlerinde elverişli yaşam olanaklarına sahip olamamaktadırlar. Kamu avukatları, 1.dereceden 30 yıl dahi çalışsa 1.200.-TL. emekli maaşı almaktadırlar. Günümüzde huzurevi ücreti dahi 1500.-TL. civarında olduğundan kamu avukatı, emekli aylığıyla huzurevinde bile kalabilecek durumda değildir.

4. Avukatların Yaşadığı Hak İhlalleri

4.1 Türkiye Barolar Birliği'ne Yönelik Saldırıları

Türk Tabipler Birliği'ne gözaltılar ile başlayan iktidarın meslek odalarına dönük saldırıları Barolar Birliği ile devam etmektedir. Meslek odalarına yönelik saldırıların arttığı bu süreç söz konusu meslek kuruluşlarının adlarının önündeki ibarelerin çıkarılması, mesleği yapanların üye olması zorunluluğunun kaldırılması ve kamudan kaynak almalarının önlenmesi ile sürdürülmüştür.

Farklı ve muhalif sese tahammülü olmayan iktidar, meslek odalarını da toplumun birçok kesimine uyguladığı "yandaş" politikalarla dönüştürmeye çalışmaktadır.

İktidar, TBB'nin seçim yapısı ile oynamaya çalışmak istemiştir. Nispi temsil ile seçimlere giden Türkiye Barolar Birliğinde seçim yöntemi değiştirilmek istenerek, TBB yönetimi ele geçirilmeye çalışılmaktadır.

Avukatlar meslek odasına bağlı olarak görev yapmakta olup, barolar avukatların idari, mesleki ve disiplin işlerini yürütmektedir. Avukatların mesleğe başlama ruhsatları barolar tarafından verilmektedir. Avukatların mesleki faaliyetlerini sürdürürken meslek kurallarına göre hareket etmelerini denetleyen mekanizma barolardır. AKP tarafından Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapılmak istenmekte ve birden fazla meslek odası olmasının önü açılmak istenmektedir.

Her ilde birden fazla baro kurulmasının önü açılarak avukatlar arasında üretim süreci ve örgütlenmenin parçalandığı, cemaatleşmenin yayıldığı bir düzen hedeflenmektedir.

Ruhsat ve disiplin işlerinin Adalet Bakanlığı'na bağlanmak istenmesi ise avukatlar arasında da toplumda yaratıldığı gibi bir "ötekileştirme" süreci başlatacak, tıpkı hakim ve savcı seçimlerinde olduğu gibi AKP'den referansı olmayanlar avukat olamayacaklardır.

4.2 Avukatlar Potansiyel Suçlu: Üst Aramaları

Özellikle OHAL ile avukatların sorunları her geçen gün artmaktadır. Adliye girişlerinde son zamanlarda birçok sorunla karşılaşan ve önceden sadece X-ray cihazlarına çantalarını bırakan avukatlar artık cep telefonlarını ve üzerlerindeki metal eşyaları da bırakmak zorunda kalmaktadırlar.

Avukatlık Kanununun 58.maddesine göre avukatların üstü ve çantası aranmamalıdır. Adliye girişi avukatlarına yönelik sürdürülen bu tavır avukatların sır saklama hükmünü ihlâl etmekte ve mesleğe dair itibarı azaltmaya, avukatların saygınlığını yok etmeye çalışmaktadır.

4.3 Avukatların Dosya İncelemesinin Engellenmesi

OHAL ile birlikte avukatların yaşadıkları hak ihlallerinden bir diğeri de avukatların dosyaları incelemelerinin engellenmesidir. Ceza Muhakemeleri Kanunu ve Avukatlık Kanununda avukatların dosyaları serbestçe incelemesi düzenlenmişken, OHAL ile birlikte anayasal suçlara karşı işlenen suçlar için bu dosyalara bakmakla görevlendirilen hakim ve savcılar adliye binaları içerisinde ayrı bölüme alınmış, buralar özel kartla açılan kapılar ile güvenlik içerisine alınmıştır.

Adaletin üçlü saç ayağından birini oluşturan savunmanlar, bu ayrılan özel birimlere alınmamakta, hakim ve savcılar ile görüştürülmemekte ve dosyaya ulaşmamaktadırlar. Bu durum savunma hakkını kısıtlamaktadır.

4.4 Avukatlara Yönelik Artan Şiddet Vakaları

Avukatlık mesleğinde de tıpkı diğer mesleklerde yaşandığı gibi hızlı bir tekelleşme ve piyasalaşma süreci yaşanmaktadır. Hukukun üstünlüğü için savunma mekanizmasının güçlü olması gerektiği ve savunma hakkının kutsallığı unutulmuş; neoliberal politikalar müvekkilleri “müşteri” haline getirmiştir. Müşteri haline gelen ve adalete duyduğu güven azalan müvekkiller ise her türlü sorunda avukatları suçlamakta ve dolayısıyla avukatlara yönelik fiziksel ve sözlü şiddet artmaktadır.

İktidar tarafından saygınlığı azaltılmaya çalışılan avukatlar, tehdit ve baskıya maruz kalmakta, avukatlar baktıkları dosyalar ile özdeşleştirilmekte ve şiddet vakaları her geçen gün hızla artmaktadır.

4.5 Tutuklu Avukatlar

Avukatların özellikle OHAL ile tutuklanmaya başlamıştır. Savunma hakkı savunmasız bırakılırken, tutuklu avukatların tutuklanma gerekçeleri çoğunlukla “muhalif” olmalarından kaynaklanmaktadır. Avukatlar baktıkları müvekkillerinin dosyaları ile özdeşleştirilmekte, toplumun diğer kesimleri gibi “terörist” yaftası ile suçlanmaktadır.

OHAL süresi boyunca 570 avukat tutuklanmış, 1,480 kadarı hakkında soruşturma açılmış ve 79 avukat uzun dönemli hapis cezalarına çarptırılmıştır.

**OHAL'de
570
avukat
tutuklandı**

4.5 İhraç Edilen Hukukçu Akademisyenler

OHAL kapsamında iktidarın “tedbir” olarak başlattığı KHK’larla ilerleyen ihraç süreci, karşıt görüşlerin bastırılması, hak ve özgürlüklerin yok sayılmasına dönmüş, keyfiyetle işten çıkarmalar noktasına varmıştır. Hiçbir kanıtı başvurmada yapılan, delilden suçluya değil; suçludan delile gidilen bu yöntem ve çalışma hakkının gaspı kabul edilemez bir noktaya gelmiştir.

Anayasa Hukuku Profesörü, İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi Eski Başkanı, TBB İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi Kurucu Başkanı İbrahim Ö. Kaboğlu dahil, birçok hukukçu akademisyen mesleklerinden edilmiştir.

Avukatlar; hukuka, Anayasaya, uluslararası insan hakları değerlerine ve uluslararası alanda düzenlenen OHAL gereklilik ve kısıtlamalarına aykırı şekilde cezalandırılmaktadır.

İhraçlar, hukuk fakültesindeki akademisyenlerin avukatlık yapmasına da engel olmaktadır. Adalet Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği’nin KHK ile ihraç edilen hukukçu akademisyenlerin mesleğe kabul edilip, avukatlık stajı yapmasına izin veren kararın iptalini istemiştir. Yurtdışına çıkış yasağı da getirilen akademisyenler, ne yurtdışında ne de kendi ülkelerinde mezun oldukları ve eğitimini aldıkları hukuk fakültelerinin gereği olan avukatlık mesleğini yapamamaktadırlar.

5. Sonuç

“ AKP, neoliberal piyasanın getirisi olan mesleki dönüşüm ve zorlukları insan haklarına ve hukuka aykırı politikaları ve uygulamalarıyla arttırmaktadır. Hukuk devletinin temellerinden biri olan savunma hakkı, iktidar eliyle geleceksiz ve güvencesiz bir hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Demokratik bir ülkede savunma hakkı ne kadar güçlüyse, hukuksal sistem de o ölçüde güçlü kalacaktır. Avukatlık mesleği, iktidarın itibarsızlaştırma ve ötekileştirme süreçlerine direnecek, tarafsız ve güvenilir bir zeminde işlerliğini sürdürecektir.

”